

Brede sessie met betrokkenen op 19 maart in De Leeuwerik – Galder. **Concept.**

Onderwerp is:

‘uw kijk op het proces naar een duurzaam en vitaal Markdal’. (zie bijlage)

Aanwezigen (32): Jettie Rattink, Bert van de Haar, Lars Koreman, Marcel van Miert, Theo Bakker, Bart Pörtzgen, Toon Goos, Jan Roovers, Jan van der Heijden, Herman Damen, Ton Kroes, Sjef Langeveld, Godewijn van den Bouwhuijsen, Anya van der Ven, Christ Smeekens, Hans Schep, Sandra Reijnders, Marian Hulshof, Joop van Riet, Jelka Both, Jan Woolderink, J. van der Mullen, Guust Welten, Jan de Hoon, Frans Goethals, Piet van Iersel, Richard Oomens, Monique Oomens, Jos de Roover, Mascha Norbart, Vincent Oudendijk, Walter van de Calseijde.

Gespreksleider : Walter van de Calseijde.

Welkom en opening

Jettie Rattink (vz) opent, maar geeft direct het stokje over aan Walter, de gespreksleider. Want het is vanavond juist de bedoeling dat de aanwezigen met hun kijk op het proces aan het woord komen.

Walter start met zijn waarneming dat het Markdal heel lang op slot gezeten heeft. Maar door de activiteiten van de Vereniging Markdal is er met de streek

beweging gekomen, zodat er nu een ontwerp Bestemmingsplan in de maak is. Vanavond gaat het om de inbreng van de hier aanwezige betrokkenen. Die inbreng zal serieus meegenomen worden. Als spelregel geldt dat alle meningen waardevol zijn, met mogelijk verschillende inhoud. Daardoor ontstaat een berg ideeën waar we verder mee kunnen.

Natuurnetwerk Brabant (NNB) gebieden

Vraag: Als eerste komt de vraag over wat de status is van de kaart met NNB gebieden, wijzigingen en herbegrenzing. Deze is via de werkgroep (wg) Beheer verspreid en is ook relevant voor de komende bespreking van de Landschaps Ecologische Systeem (LESA) rapportage met de experts van de terreinbeherende organisaties (TBO's) die input gaan geven. Door de LESA te analyseren kunnen nieuwe kansen in beeld komen. Daarom is het een goede zaak om met betrokkenen naar dezelfde kaart te kijken.

Informatie: Deze kaart wordt nog door hydrologen gezien, het is een informatief werkdocument om een waarschijnlijk en voorlopig beeld te geven, het is geen eindversie en heeft dus nog geen status. Dat is pas bij opname in het ontwerp Bestemmingsplan als voorgenomen beleid. Uitkomsten van de LESA expertmeeting worden vanzelfsprekend ook verwerkt. Op dit moment liggen de grote lijnen van de NNB herbegrenzing via het doorlopen proces wel vast, maar op onderdelen kunnen nog aanpassingen komen. Hoewel niet verplicht wordt door Vereniging Markdal een vrijwillige MER uitgevoerd. Die omvat naast het Voorkeursalternatief (VKA) ook een meest optimale variant.

Vaststelling: er is behoefte aan inzage van de resulterende kaart. De Vereniging Markdal zal zodra dat mogelijk is een ontwerp NNB kaart laten zien met wat vast ligt en wat nog niet.

Plannen en procedure

Vraag: Is er al iets waar op gereageerd kan worden, bijvoorbeeld een bestemmingsplan?

Informatie: In juni is op voorstel van de Vereniging Markdal een concept-ontwerp-Bestemmingsplan door beide gemeentes uitgebracht. De 'concept' versie is als consultatieronde een extra fase in de procedure. De ontvangen reacties worden nu als verbeteringen verwerkt en zullen door de gemeenten Alphen-Chaam en Breda via het ontwerp Bestemmingsplan in procedure gebracht worden. Daarop kan dan via 'zienswijzen' weer worden gereageerd om verder te optimaliseren. Het ontwerp BP zal ook de laatste geplande bestemmingswijzigingen omvatten. Zodat diverse initiatieven voor grondtransacties ten behoeve van natuur vorm kunnen krijgen. Zoals gezegd omvat het ook de NNB begrenzings, die voor het aller grootste deel vast liggen omdat die alleen de 'eigen' verworven gronden kunnen betreffen.

Vaststelling: z.s.m. zal binnenkort de NNB kaart met die begrenzings in concept verspreid worden.

Belang van bijen en insecten

Vraag: Benadrukt wordt het belang van verstuing door bijen en insecten voor land- en tuinbouw en natuur en daardoor de noodzaak van bloemen. Dit is een pleidooi voor bijv. Lindebomen met hun bloesem en bloeiende planten. Vandaar de vraag of er bij de inrichting en beheer gelet wordt op het belang van en voor bijen, insecten, vlinders, hommels, etc. De 'beheerders' merken op, dat daar al op ingezet wordt dit ook wordt ingebracht in de wg Beheer.

Vaststelling: dit wordt meegenomen bij de inrichting¹.

Effect van te verbreden A58

Vraag: De verbreding van de A58 komt aan de orde omdat dit meer emissies zal geven en de vraag is hoe hier mee omgegaan wordt.

Informatie: Er moet nog een hele zware MER door Rijkswaterstaat (RWS) worden uitgevoerd, die ook compensatie voor de ongewenste effecten zal betekenen. De hele verbreding van de A58 staat haaks op alles wat in het Markdal aan verbetering van de duurzaamheid bereikt gaat worden. Immers de A58 blijft dezelfde barrièrewerking houden, terwijl er door de inrichting in het Markdal meer behoefte komt aan ecologische en recreatieve passages. Er wordt samengewerkt in het platform 'van A58 naar Beter' om via overleg het Rijkswaterstaat (RWS) ontwerp te verbeteren. Het streven is een verdiepte ligging en voldoende passages voor natuur en recreatie. RWS wil alleen aan vrij minimale wettelijke verplichtingen voldoen, daar passen de voorgestelde verbeteringen (passages, verdiepte ligging, etc.) niet in.

Vaststelling: het Platform 'van A58 naar Beter' heeft hierin samen met de Vereniging Markdal nog een belangrijke rol te spelen.

¹ noot: dit is onderdeel van de ecologische potenties van Hoofdstuk V van het basisdocument Perspectief voor het Markdal. Zie website: verenigingmarkdal.nl bij informatie.

Begrenzing NNB definitief?

Vraag: De vraag is hoe definitief de NNB grenzen zijn, met name als er andere kansrijke gebieden in beeld zouden komen.

Informatie: Nu wordt er allereerst uitgegaan van de kansen die de verworven gronden bieden. Het gaat eerst om 100 ha met een doorkijk naar nog eens 150 ha. De aanpassingen vormen maar een klein deel van de vele honderden ha's NNB in het Markdal. Via de provincie zijn er altijd mogelijkheden voor aanpassingen, daarom wordt in de toelichting op het ontwerp bestemmingsplan de flexibiliteit benadrukt.

In de toekomst worden mogelijk door het waterschap andere klimaatscenario's met meer waterberging gehanteerd, dat vraagt dan in een beekdal aanvullende ruimtelijke compensatie. Ook particulieren kunnen met de provinciale 'rood voor groen' regeling meer natuur creëren.

Vaststelling: Zodra de ontwerp begrenzing via de bestemmingsplan procedure vastgesteld is, is deze definitief. Indien nodig zijn toekomstige aanpassingen in zekere zin mogelijk.

Ambities voor flora en fauna

Vraag: Wat zijn de ambities en waar wordt welke flora en fauna en wanneer gesitueerd? Is er – ondanks dat natuur niet maakbaar is - iets te zeggen over het verwachtingspatroon binnen 15 jaar?

Informatie: In de toelichting op het bestemmingsplan worden locaties en natuurtypen beschreven. De ambities van de Vereniging Markdal zijn hoger dan die van de provincie, die de budgetten beheert. De ecologische potenties zijn beschreven in het Perspectief voor het Markdal. Zie de voetnoot.

Vaststelling: Ambities en verwachtingspatroon Flora en Fauna worden nu in de toelichting op het bestemmingsplan meegenomen en straks in het uitvoeringsplan.

Planning en proces

Vraag: In welke fase van het proces zitten we nu en wat zijn de uitvoeringstermijnen?

Informatie: De werkwijze is gebaseerd op 'werkende weg' in stapjes en in consensus vormgeven aan de plannen. Daardoor ontstaat duidelijkheid stapsgewijs en vraagt om voortdurende communicatie. De wijzigingen via de bestemmingsplanprocedure betreffen de nu beschikbaar gekomen gronden. Voor de realisering van de natuurdoelen is vervolgens nog veel onderzoek nodig naar grond- en waterkwaliteit, voedselrijkdom, etc.

Bevestiging: we blijven versterkt inzetten op communicatie met de streek en betrokkenen.

Gegevens grondwater

Vraag: De vraag is waarom er geen grondwateronderzoek beschikbaar is? Immers pas met concrete gegevens kan vormgegeven worden aan goed beheer. Dat schept ook vertrouwen bij omwonenden.

Informatie: Er is nu geen waterschapsmeetnetwerk met peilbuizen. Zou wel ideaal zijn, maar dat neemt 3 à 5 jaar in beslag om met resultaten te komen. Voor de huidige globale besluitvorming is de hydrologische informatie voldoende. Indien in de toekomst nauwkeuriger informatie nodig is, zal er aan een verfijning van de gegevens op specifieke locaties gewerkt worden.

Vaststelling: dit onderwerp van grondwatermetingen komt in toekomstig overleg en communicatie terug.

Waardering vanuit deelname

Oproep: Vanuit Mark en Leij (MenL) wordt gemeld al een tijd deel te nemen in een werkgroep. Op die manier is er betrokkenheid bij het proces van het Markdal en is er vertrouwen in de ontwikkelingen. Waarschijnlijk is door die betrokkenheid een positieve informatievoorsprong verkregen, van daaruit wordt het advies 'haak aan en doe mee!' gegeven.

Vaststelling: iedereen (dus nadrukkelijk ook niet-leden) kan meedoen in de werkgroepen. Dat is niet het enige, om zo veel mogelijk mensen te bereiken zijn er de komende maanden, drie informatieve fiets- en wandelexcursies in het Markdal.

Betrokkenheid agrariërs bij natuurbeheer

Vraag: Worden agrarische ondernemers ingeschakeld bij het natuurbeheer? Er zijn goede ervaringen mee en het past in het streven naar 'natuurinclusieve landbouw' en duurzaam omgaan met de grond. Worden er al initiatieven ondernomen?

Informatie: Er zijn in het Markdal al veranderingen in de agrarische sector te zien. In de werkgroep duurzame land- en tuinbouw is de innovatie aan de orde en in de wg beheer is een agrariër één van de trekkers. De vroegere boerderij Markhoeve (Strijbeek) is nu de praktijkplaats waar agrarische MBO en HAS opleidingen vormgeven aan nieuw praktijkgericht agrarisch ondernemerschap en waar alternatieven, ook voor beheer, worden ontwikkeld. Agrariërs vragen nu al of zij (delen van) het beheer kunnen uitvoeren. Uitgangspunt is dat 'natuurbeheer' een vak apart is, waarvoor eerst de kennis opgedaan moet worden. Daar zijn speciale cursussen voor. Ander aspect is het 'verdienmodel' om een goede boterham te kunnen verdienen. Voor 'natuurbeheer' sec valt dat tegen, de verdiensten moeten mede komen door de verkoop van van streekgebonden producten. Het verdienmodel zal met de sector ontwikkeld moeten worden. Daarbij is ook van belang dat 'natuurbeheerorganisaties' ruim gaan denken, dus gaan 'onthokken!'. Ook particulieren willen meedoen aan 'natuurbeheer'.

Zo zijn er veel deelbelangen te onderkennen en is de vraag wie al die verschillende aspecten overziet. Dat valt in de brede doelstelling van de Vereniging Markdal. Die omvat naast de eerste stap van grondverwerving (100 a 250 ha) en toekomstig beheer ook de ontwikkeling van duurzame activiteiten. Zoals landbouw, natuur, recreatie, waterbeheer, etc.

Vaststelling: Dit onderwerp heeft de aandacht van de vereniging. De werkgroep landbouw en de werkgroep beheer zijn hier actief. Deze werkgroepen zijn breed samengesteld en staan open voor iedereen die hierin mee wil denken.

Versnippering?

Vraag: Er wordt gepleit voor het open karakter van het landschap en gevraagd om vertuining en versnippering te voorkomen. Met als voorbeeld het bestaande Bieberg deel. Ook de routes voor recreatie moeten niet te krap en versnipperd zijn.

Informatie: Er worden als verbinding voor de natuur 'steppingstones' in het landschap gedacht. In het grotere open gebied zijn die relatief klein, maar accentueren juist aanzienlijk de dieptewerking.

Vaststelling: dit wordt meegenomen bij de inrichting en in de communicatie

Markdal klimaatbestendig?

Vraag: is of het Markdal klimaatbestendig wordt?

Vaststelling: Dit is inderdaad zo. Het waterschap werkt toekomstgericht vanuit diverse klimaatscenario's.

Waardering

Informatief: De Dorpsraad Galder-Strijbeek is goed betrokken bij de ontwikkelingen voor fauna, flora en de recreërende mens. De Dorpsraad ziet nu al de meerwaarde voor het dorp Galder en is daar de Vereniging Markdal dankbaar voor.

Vaststelling: dit wordt meegenomen als stimulans en in de communicatie.

Recreatieve routes

Vraag: Wat is het beslag op de ruimte van (brede) recreatie routes en kan er spanning tussen recreatiedruk en natuur ontstaan?

Informatief: Nu al zijn de fietspaden te smal, in de toekomst zullen die mee ruimte moeten bieden. Ook tussen de diverse gebruikersgroepen (van wandelaars tot menners) kan spanning ontstaan. Via overleg in de streek is en wordt gezocht naar een balans. Het gaat niet alleen om noord-zuid routes, maar ook veel om oost-west doorsteken om zo de recreatiedruk te spreiden. De goede ervaringen met functiescheiding, zonering (beïnvloeden van waar wel en waar niet) en het sturen door het aanbieden van voorzieningen worden als effectief genoemd.

Vaststelling: dit wordt meegenomen bij de inrichting en in de communicatie.

Waterkwaliteit

Vraag: Hoe wordt ingezet op de matige tot slechte waterkwaliteit van het water uit België?

Informatief: Het probleem nu geeft ook kansen om via het Vlaamse tot oplossingen te komen. Het waterschap is daarin met de Vlaamse partners erg actief. Ook het benutten van de kweldruk is een kans om de waterkwaliteit te verbeteren. Er wordt door meerdere partijen (Waterschap, Staatsbosbeheer, Vereniging Markdal, Mark en Leij) deelgenomen aan 'overgrense' overleggen², waar gezamenlijk naar oplossingen wordt gestreefd. Dit ondanks het verschil in cultuur en organisatie.

Vaststelling: dit punt krijgt al wel aandacht, maar nog bescheiden. Het Waterschap zoekt duidelijk naar mogelijkheden tot intensivering van de samenwerking en gezamenlijke verbeteringen.

² o.a het Vlaams-Nederlandse Integraal Waterproject Merkske, dat een initiatief is van de 'waterschappen' aan beide kanten van de grens.

Afsluiting en oproep

Jettie sluit af met veel dank aan alle aanwezigen met de oproep om bij vragen tijdig aan de bel te trekken en daar niet te lang mee te wachten. De werkwijze 'van binnenuit' is anders dan gewoonlijk, maar gericht op het samen met elkaar naar gedragen oplossingen te komen. Daarom de oproep niet te schromen om vragen te stellen en te wijzen op onvolkomenheden. En zoals gezegd de Vereniging Markdal zal een extra tandje bijzetten bij de communicatie.

Walter wordt met het boekje 'Ode aan de Mark' van Pien Storm van Leeuwen met applaus bedankt voor zijn uitstekende gespreksleiding.

verslag: Joop van Riet
foto's: Vincent Oudendijk

Uitnodiging

Aan geadresseerde:

L.s,

Markdal, 6 maart 2018

Graag nodigen we u uit voor een bijeenkomst op maandag 19 maart 2018 in de Leeuwerik in Galder. Onderwerp van gesprek is **uw kijk op het proces naar een duurzaam en vitaal Markdal**. Iedereen die u mee wil nemen naar deze avond is welkom.

Al enige tijd wordt er gewerkt aan de realisatie van de overeenkomst die in 2013 tussen de provincie en de vereniging Markdal werd gesloten. 100 ha nieuwe natuur realiseren in samenhang met maatregelen voor de Kader Richtlijn Water en tegelijk recht doen aan recreatie en economische activiteiten zoals de landbouw. Bij deze afspraak zijn veel mensen betrokken in het gebied en uit organisaties zoals de uwe.

De vereniging staat voor een duurzaam en vitaal Markdal in brede zin. Dat behelst meer dan het realiseren van de genoemde overeenkomst.

We krijgen veel support, maar uiteraard ook vragen en aanbevelingen.

Op dit ogenblik is de realisatie in een fase dat het benodigde bestemmingsplan in procedure gaat en de uitvoeringsplannen kunnen worden opgesteld.

Tegelijk zijn we ons aan het beraden over de wijze waarop we de komende tijd verder vorm willen en kunnen geven aan het proces van realisatie en hoe in bredere zin verder te werken aan dat vitale en duurzame Markdal.

Op 19 maart horen wij graag hoe u denkt dat, en met welke inbreng, het proces de komende tijd succesvol gestalte kan krijgen. De (externe) gespreksleider, Walter van de Calseijde, zal u uitnodigen uw inzichten en/of ideeën met de aanwezigen te delen.

U bent welkom op maandag 19 maart a.s. 's avonds in de Leeuwerik te Galder, aanvang 20.00. Vanaf half acht staat de koffie klaar.

Namens de vereniging Markdal, duurzaam en vitaal

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'R' followed by the name 'Rattink' in a cursive script.

Jettie Rattink, voorzitter